

Broj: 01-349-26/07

Datum: 21.12.2007. godine

Na osnovu člana 115. stav 1. Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 66/02, 29/03, 86/03, 111/04, 60/07), člana 18. stav 1. Statuta Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 41/04, 67/07), člana 37. stav 1. tačka 4. Poslovnika o radu Regulatorne komisije za električnu energiju Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 96/04), člana 49. stav 1., a u vezi sa članom 116. Pravilnika o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 61/05) i člana 72. stav 1. Pravilnika o javnim raspravama i rješavanju sporova i žalbi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 71/05), u drugom tarifnom postupku po zahtjevu za određivanje cijene električne energije na pragu elektrane Mješovitog holdinga "Elektroprivreda" Republike Srpske Zavisno preduzeće "Rudnik i Termoelektrana Ugljevik" akcionarsko društvo Ugljevik, Regulatorna komisija za energetiku Republike Srpske na 19. redovnoj sjednici održanoj 21.12.2007. godine donijela je

R J E Š E N J E

o utvrđivanju cijene električne energije na pragu elektrane

1. Podnosiocu zahtjeva Mješoviti holding "Elektroprivreda" Republike Srpske, Trebinje Zavisno preduzeće "Rudnik i Termoelektrana Ugljevik" AD Ugljevik utvrđuje se potreban godišnji prihod u iznosu od 102.124.834 KM za godišnju proizvodnju od 1.450.600.000 kWh uz srednju godišnju raspoloživu snagu od 212.301 kW i na osnovu toga izračunata ukupna prosječna (jednokomponentna) cijena električne energije na pragu elektrane u iznosu od 0,0704 KM/kWh, koja u dvokomponentnom modelu ima sljedeću strukturu:
  - jedinična cijena kapaciteta u iznosu od 332,88 KM/kW godišnje i
  - jedinična cijena proizvedene električne energije u iznosu od 0,0217 KM/kWh.
2. Prosječna cijena električne energije na pragu elektrane preduzeća iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja namijenjene za snabdijevanje nekvalifikovanih kupaca u Republici Srpskoj iznosi 0,0735 KM/kWh.
3. Cijena iz tačke 2. dispozitiva ovog rješenja primjenjuje se za obračun prosječne ponderisane cijene električne energije na pragu elektrana radi utvrđivanja tarifnih stavova za nekvalifikovane kupce električne energije u Republici Srpskoj počev od 01.01.2008. godine.
4. Ovo rješenje je konačno.
5. Dispozitiv ovog rješenja objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srpske", a rješenje sa obrazloženjem na oglasnoj tabli i internet stranici Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske.

Obrazloženje

Članom 23. alineja 2. Zakona o električnoj energiji (u daljem tekstu: Zakon) dato je u nadležnost Regulatornoj komisiji za energetiku Republike Srpske (u daljem tekstu: RERS) da propiše metodologiju i kriterijume za utvrđivanje cijena snabdijevanja nekvalifikovanih kupaca električnom energijom, a članom 115. stav 1. istog Zakona da da utvrdi strukturu cijene i ukupnu cijenu električne energije na pragu elektrana. RERS je donijela Pravilnik o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku: u daljem tekstu Pravilnik (Službeni glasnik Republike Srpske broj 61/05), koji u članu 6. propisuje osnovna načela, na kojima se temelji tarifna metodologija i postupak odobravanja tarifa i prema kojima, cijene moraju biti pravične, opravdane, nediskriminirajuće, utemeljene na objektivnim kriterijumima i zasnovane na opravdanim troškovima, te određene na transparentan način. RERS je donio i Pravilnik o izvještavanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 61/07) i Odluku o određivanju obrazaca zahtjeva za odobrenje cijena i tarifa i obrazaca za tehničke i finansijske podatke ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 65/05 i 59/07), kojima su propisane obaveze korisnika dozvole za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti u pogledu dostavljanja izvještaja, podataka, informacija i drugih dokumenata, te način i forma za dostavljanje obrazaca zahtjeva i obrazaca za tehničke i finansijske podatke, za potrebe tarifnog postupka.

U cilju određivanja cijene električne energije na pragu elektrane u ovom postupku, utvrđivan je potrebnih prihod regulisanog preduzeća koji, prema odredbama člana 8-27 Pravilnika, predstavlja zbir troškova rada i održavanja (poslovni rashodi), obračunate amortizacije, odobrenog povrata na uložena sredstva, a sve navedeno umanjeno za ostale prihode ostvarene korišćenjem sredstava uključenih u regulativnu osnovu i pripadajućih troškova koji su već uključeni u odobrene troškove. Jedinična (ukupna, jednokomponentna) cijena na pragu elektrane utvrđuje se kao odnos potrebnog prihoda regulisanog preduzeća i obima proizvodnje električne energije određenog u skladu sa pravilima bilansiranja (planiranja) i optimalnog korišćenja kapaciteta.

Prema članu 48. Pravilnika ova cijena može se utvrditi kao dvokomponentna koja se sastoji od:

- a) jedinične cijene snage koja predstavlja odnos ukupnih fiksnih troškova, (uključujući odobreni povrat) i raspoložive snage i
- b) jedinične cijene energije obračunate kao odnos ukupnih varijabilnih troškova i obima proizvodnje električne energije određenog u skladu sa pravilima bilansiranja i optimalnog korišćenja kapaciteta.

U skladu sa propisima RERS-a, Mješoviti holding „Elektroprivreda“ Republike Srpske Trebinje Zavisno preduzeće „Rudnik i Termoelektrana Ugljevik“ akcionarsko društvo Ugljevik (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva ili RiTE Ugljevik), podnijelo je dana 05.07.2007. godine RERS-u zahtjev za odobrenje cijene na pragu elektrane koji je zaveden pod brojem 01-349-1/07. Uz podneseni zahtjev za odobrenje cijene na pragu elektrane podnosilac zahtjeva je priložio i dio prateće dokumentacije i obrasce sa tehničkim i finansijskim podacima, propisane Pravilnikom o izvještavanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 61/07).

RERS je dana 13.07.2007. godine dostavio obavještenje podnosiocu o njegovoj obavezi da obavijesti svoje kupce o podnesenom zahtjevu, kako je propisano članom 94. Pravilnika o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku.

Nakon pregleda podnesenog zahtjeva sa pratećom dokumentacijom, utvrđeno je da zahtjev nije kompletan, pa je na osnovu člana 32. stav 1. Zakona i 89. stav 1. Pravilnika, od podnosioca traženo da dopuni zahtjev dostavljanjem obrazloženja i dokumentacije putem pošte.

Iako podnosilac zahtjeva u ostavljenom roku nije dostavio sve potrebne podatke, RERS je na 11. redovnoj sjednici održanoj 14.08.2007. godine donio Odluku broj R-11-404-109/07 o provođenju drugog tarifnog postupka imajući u vidu da će se na formalnoj raspravi podnosiocu zahtjeva omogućiti da dokaže opravdanost i utemeljenost svog zahtjeva. Ovom odlukom utvrđeno je mjesto, vrijeme i predmet održavanja formalnih rasprava, rokovi dostavljanja komentara javnosti, uslovi i kriterijumi za sticanje statusa umješača u postupku, te određen voditelj postupka. O svemu ovome javnost je obavještena putem obavještenja za javnost koje je objavljeno na internet stranici RERS-a i u pisanom mediju.

Do isteka naznačenog roka za podnošenje zahtjeva za sticanje statusa umješača, zahtjeve su dostavili: Mješoviti holding „Elektroprivreda“ Republike Srpske Matično preduzeće a.d. Trebinje (u daljem tekstu: MH ERS MP) i Institucija Ombudsmana za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu Ombudsman za zaštitu potrošača). MH ERS MP svoj zahtjev za sticanje statusa umješača u svim postupcima zasniva na činjenici da je kao matično preduzeće osnivač zavisnih elektroenergetskih preduzeća koja su podnosioci zahtjeva i ujedno je i većinski vlasnik kapitala u tim preduzećima, te raspolaže podacima i činjenicama od značaja za tarifni postupak. Ombudsman za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini zahtjev zasniva na činjenici da je Ombudsman za zaštitu potrošača nezavisna institucija, uspostavljena sa ciljem da promoviše dobro i efikasno provođenje politike zaštite potrošača u BiH i subjekt odgovoran za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini. RERS je razmotrio podnesene zahtjeve za sticanje statusa umješača i ocijenila da su osnovani i da ispunjavaju propisane kriterijume. RERS je na 12. redovnoj sjednici održanoj 23.08.2007. godine donio Rješenje broj R-12-418-123/07 kojim se usvaja zahtjev MH ERS MP i Rješenje broj R-12-418-124/07 kojim se usvaja zahtjev Ombudsmana za zaštitu potrošača i utvrđuje status umješača u drugom tarifnom postupku radi odobravanja cijena i tarifa električne energije po zahtjevima svih elektroenergetskih preduzeća u Republici Srpskoj. Umješač Ombudsman za zaštitu potrošača u BiH nije učestvovao na formalnoj raspravi u ovom postupku.

Formalna rasprava je bila otvorena za javnost, a održana je 04.09. i 27.09.2007 godine. Na njoj su razmatrana pitanja koja su definisana na pripremnoj raspravi održanoj 27.08.2007. godine, a od podnosioca zahtjeva je zatraženo da dokumentuje opravdanost sljedećih pozicija u zahtjevu: planirana proizvodnja - bilansiranje i pravila bilansiranja, potrebne količine uglja i otkrivke za planiranu proizvodnju, određivanje rudarskih parametara, kalo i rastur, procenat vlastite potrošnje, stabilnost rada termoelektrane, usaglašenost podataka u planskim dokumentima 2007-2009 sa planiranim efektima kapitalnog remonta i rekonstrukcije kotla, alternativni plan poslovanja za naredeni period, investicije i plan ulaganja, organizacioni dijelovi, prihodi i rashodi kao i regulativna osnova regulisane djelatnosti i osnovna sredstva ostalih djelatnosti, osnova za obezvređenje na osnovu tehnološkog statusa, revalorizacije rezerve i njihova realizacija, struktura ostalih prihoda, troškovi zarada, amortizacija, troškovi proizvodnih usluga (osim održavanja), troškovi opštih i zajedničkih poslova, razlozi za povećanje u godini primjene cijene - za sve stavke za koje se predlaže povećanje (troškovi materijala, troškovi usluga na održavanju, ostale proizvodne usluge, troškovi zarada, troškovi osiguranja imovine i zaposlenih), troškovi oštih i administrativnih poslova i troškovi poslova koji se obavljaju u MH ERS MP, podaci o potrošnji i troškovima električne energije za potrebe Rudnika i Termoelektrane, obračun

troškova korišćenja vode iz akumulacije Sniježnica, pružanje pomoćnih usluga, bilans pomoćnih usluga, probni obračun NOS-a, zaključivanje ugovora o balansnoj odgovornosti, saradnja sa BOS-om, prihod od pomoćnih usluga.

Za pitanja koja nisu raspravljena na formalnoj raspravi, voditelj postupka je omogućio podnosiocu zahtjeva da u ostavljenim rokovima dostavi potrebnu dokumentaciju i detaljna obrazloženja u pisanoj formi.

U svom dopunjenom zahtjevu za odobrenje cijene na pragu elektrane od 27.09.2007. godine, koji predstavlja konačan zahtjev podnosioca, predložena je cijena na pragu elektrane od 0.08071 KM/kWh. Struktura predložene cijene je sljedeća: cijena proizvodnog kapaciteta (cijena snage) 347,13 KM/kW i cijena proizvedene energije 0,240 KM/Wh. Predloženu dvokomponentnu cijenu podnosioc zasniva na zahtijevanom potrebnom prihodu za obavljanje djelatnosti kojeg čine:

- varijabilni troškovi za ostvarenje plana proizvodnje od 1,395,000 MWh električne energije u iznosu 33.441.322 KM, što je povećanje od 25% u odnosu na baznu godinu;
- fiksni troškovi rada i održavanja elektrane srednje godišnje raspoložive snage od 231 MW u iznosu 79.816.222 KM, što je povećanje od 19% u odnosu na baznu godinu;
- povrat na angažovani kapital u stalna sredstva regulativne osnove po stopi od 3% na vlasnički kapital i 5,3% na pozajmljeni kapital u iznosu 1.837.330 KM što je 57% iznosa koji se dobije primjenom iste stope na ostvarenje bazne godine, a 3 puta više od ostvarenja u baznoj godini;
- ostali prihodi ostvareni korišćenjem licenciranih sredstava, kao odbitna stavka za utvrđivanje potrebnog prihoda u iznosu 2.500.000 KM, odnosno 9% manje nego u baznoj godini.

Kao podlogu u prilog svom zahtjevu za odobrenje predložene cijene električne energije na pragu elektrane, podnosioc zahtjeva je naveo sljedeće:

U pogledu raspoložive snage elektrane podnosioc zahtjeva je istakao da se svi rezultati normativnih ispitivanja iz 1987. godine ne mogu koristiti kao pouzdana osnova za planiranje proizvodnje, jer po tim normativnim ispitivanjima raspoloživa snaga iznosi 262-263 MW na pragu, izuzev nekih podataka kao što su specifični utrošak toplote i vlastita potrošnja iz termoelektrane koji se mogu koristiti kao pouzdana osnova za planiranje. U tabeli E zahtjeva, podnosioc zahtjeva je upisao raspoloživu snagu od 231 MW i na formalnoj raspravi obrazložio da je ona utvrđena računski na osnovu usaglašene proizvodnje na nivou MH ERS.

U pogledu predloženog plana proizvodnje električne energije, podnosioc zahtjeva je planirao proizvodnju od 1350 GWh za 2008. godinu. Zastupnik podnosioca je istakao da je ovaj plan donesen na bazi iskustva, odnosno ostvarene proizvodnje u ranijem periodu.

U pogledu fer vrijednosti regulativne osnove, podnosioc zahtjeva je dostavio registar osnovnih sredstava i pomoćne evidencije na osnovu kojih se mogu identifikovati sredstva segmenta Termoelektrana (za proizvodnju električne energije), Rudnik (eksploatacija uglja), te društveni standard i zajednički poslovi. Podnosioc zahtjeva predlaže da se za godinu primjene cijena, a to je po zahtjevu 2007. godina, utvrdi da neto vrijednost regulativne osnove iznosi 383.425.097 KM. U prvom tarifnom postupku vrijednost regulativne osnove, na osnovu procjene RERS-a, određena je u iznosu od 367.324,000 KM. Podnosioc zahtjeva je dostavio dodatnu dokumentaciju (zaključene ugovore o nabavci i zapisnike o aktiviranju osnovnih sredstava) kako bi dokumentovao izjave zastupnika na formalnoj raspravi da se u regulativnu osnovu uključe sredstva u

pripremi. Na dan 31.12.2006. godine podnosilac je imao sredstava u pripremi u iznosu 1.029.136 KM, od čega je u 2007. godini aktivirana djelimično samo jedna stavka (rehabilitacija TS). Ostala sredstva u pripremi odnose se na stanove, kapitalizovane kamate i izgradnju hidrantske mreže. U dokumentu „Novonabavljena osnovna sredstva“ podnosilac navodi da je u 2007. godini nabavio i aktivirao osnovna sredstva u vrijednosti 631.153,87 KM, te dostavlja zapisnike komisije o aktiviranju dampersa Belaz u iznosu 6.737.808 KM. Od navedenog, na sredstva koja se koriste u eksploataciji uglja i proizvodnji električne energije odnosi se 7.131.208 KM.

U pogledu trajnih obrtnih sredstava podnosilac zahtjeva je istakao da su ona izračunata na osnovu stanja i prometa određenih pozicija obrtnih sredstava u baznoj godini i korekcijom ostvarenih perioda vezivanja u baznoj godini na sljedeće periode: materijal na zalihama 60 dana, rezervni dijelovi 60 dana, potraživanja od kupaca 15 dana i gotovina 1 dan. Za godinu primjene cijena ovako određen iznos potrebnih trajnih obrtnih sredstava (na osnovu stanja i prometa bazne godine) povećan je za 16%.

U pogledu troškova rada i održavanja, prema zahtjevu podnosioca izmijenjenom i dopunjenom u toku postupka, planirana proizvodnja za 2007. godinu je za 10,7% veća od ostvarenja u baznoj godini. Za povećanje proizvodnje od 10,7%, podnosilac zahtjeva predlaže povećanje troškova od 21%, i to varijabilnih troškova za 25%, fiksnih troškova za 15%, a troškova uprave, opštih i administrativnih poslova za 42%. Podnosilac zahtjeva u svom konačnom zahtjevu za odobrenje cijene na pragu elektrane predlaže da mu se priznaju kao opravdani troškovi proizvodnje električne energije u iznosu od 112.234.599 KM. Podnosilac zahtjeva ističe da su varijabilni troškovi poslovanja usklađeni sa povećanjem obima proizvodnje, a da je postrojenje dosta staro i da ima skrivene mane (zašljakivanje u kotlu), a iskustvo je pokazalo da treba postepeno mijenjati cijevni sistem, što je i uslov za postizanje bilansirane proizvodnje. Kao obrazloženje za troškove održavanja, proizvodnih i neproizvodnih usluga, transporta, zarada, ostalih fiksnih troškova, čija opravdanost u predloženim iznosima je osporena na pripremnoj raspravi, dostavljena je specifikacija svih troškova po vrstama.

Troškovi materijala su predloženi u iznosu od 6.180.000 KM., a čine ih troškovi osnovnog materijala za održavanje i troškovi ostalog materijala, kao i troškovi nafte za odvoz šljake. Troškovi direktno utrošenog materijala za izradu učinaka su 2.937.300 KM i režijskog materijala 847.975 KM u TE, dok je Rudniku direktno utrošeni materijal 1.712.988 KM, a režijski materijal i auto gume 2.197.203 KM.

Energente, odnosno povećanu potrošnju energenata, podnosilac zahtjeva je obrazložio podešavanjem na planirani fizički obim proizvodnje uglja i otkrivke na rudniku i električne energije u termoelektrani. Utrošci energenata su, prema izjavama zastupnika podnosioca, zahtjeva obračunati u skladu sa normativima, te je u skladu s tim dostavljena dokumentacija (Plan potreba u hemikalijama, Potrebne količine nafte, ulja i maziva, Plan potrošnje mazuta, Plan potrošnje električne energije, Plan potrošnje hemikalija, Plan uglja i otkrivke, Plan energenata, Tabelarni pregled direktnih troškova u 2006. godini). Podaci u dostavljenoj dokumentaciji su preuzeti iz Izvještaja o poslovanju za 2006. godinu i iz Plana poslovanja za 2007. godinu, koje je podnosilac takođe dostavio.

Troškovi amortizacije u zahtjevu podnosioca obračunati su na osnovicu određenu procjenom fer vrijednosti osnovnih sredstava na dan 31.12.2004. godine i naknadnim izmjenama aktiviranjem i ulaganjem u uvećanje vrijednosti sredstava u upotrebi. Troškovi amortizacije u zahtjevu odnose se na sredstva rudnika i termoelektrane, dok su troškovi amortizacije društvenog standarda i radne zajednice pripisani ukupnim troškovima sekundarnom alokacijom. Osnovna sredstva koja se vode za mjesto troškova "Ekonomija" u iznosu 58.790 KM nisu uključena u obračun troškova

amortizacije u zahtjevu podnosioca. Podnosilac je dostavio registar osnovnih sredstava i pomoćni registar revalorizacionih rezervi za sva sredstva.

Troškovi tekućeg održavanja - podnosilac zahtijeva povećanje od 5.802.600 KM ili 33% više nego u baznoj godini. Ostvareni troškovi proizvodnih usluga na održavanju osnovnih sredstava su manji od odobrenih i predstavljaju 33% odobrenog iznosa u prvom tarifnom postupku. U toku formalne rasprave, podnosilac je dostavio specifikaciju ostvarenih troškova održavanja i izvještaj o ostvarenim remontnim radovima u 2007. godini. Izvještaj o poslovanju za baznu godinu takođe sadrži detaljan opis izvršenih radova na remontu i preostalih radova, kao i razloge za neizvršenje planiranih aktivnosti na održavanju osnovnih postrojenja i opreme.

Troškovi zarada u zahtjevu podnosioca veći su od ostvarenja u baznoj godini za 18%, s tim da je predloženo povećanje fiksnog dijela zarada 16%, a varijabilnog 52%. U poređenju sa iznosom odobrenim u prvom tarifnom postupku, troškovi zarada u baznoj godini su veći za 25% od odobrenih, a ukupno zahtijevani su veći za 48% od odobrenih u prvom tarifnom postupku. Podnosilac zahtijeva je ovo povećanje obrazložio brojem invalida rada (10% ukupnog broja zaposlenih) i potrebnim popunjavanjem sa novim izvršiocima u skladu sa usvojenom sistematizacijom. Podnosilac zahtijeva predviđa da će nakon rekonstrukcije kotla zbog veće proizvodnje biti potrebno popuniti sva predviđena radna mjesta, te planira zaposliti još 197 radnika do 2009. godine. U svom izmijenjenom i dopunjenom zahtjevu podnosilac zahtijeva je identifikovao troškove uprave i opštih i zajedničkih poslova koji se obavljaju u preduzeću i usmeno na formalnoj raspravi obrazložio primijenjene ključeve za alokaciju na Rudnik i Termoelektranu. Ovi troškovi se predlažu u iznosu od ukupno 9.710.000 KM, uključujući i „nealocirane troškove“, a u baznoj godini je ostvareno 8.993.000 KM. Povećanje iznosi 9% i nije posebno obrazloženo, osim u kontekstu ukupno zahtijevanih troškova preduzeća. Specifikacija zahtijevanih troškova je dostavljena. Za troškove uprave, opštih i zajedničkih poslova koji se obavljaju u drugom pravnom licu podnosilac predlaže iznos od 3.064.000 KM, što je 130% više nego što je odobreno za 2006. godinu u prethodnom tarifnom postupku. U 2006. godini podnosilac zahtijeva nije evidentirao ovu vrstu troškova. Za ovo povećanje umještač MH ERS MP je dostavio dokumente: Plan poslovanja za 2007. godinu, izvod iz Statuta MH ERS, te dokument: Obim i vrsta stalnih i povremenih poslova koje obavlja MH ERS Matično preduzeće Trebinje.

Povrat na regulativnu osnovu - podnosilac zahtijeva je predložio stopu povrata na vlastiti kapital od 3% i stopu povrata na pozajmljeni kapital od 5,37%. U propisanim obrascima za finansijske podatke data je specifikacija kredita za osnovna sredstava i obračunata kamata za baznu godinu i godinu primjene cijena. Podnosilac zahtijeva je dostavio pomoćnu evidenciju sa specifikacijom revalorizacione rezerve za svako sredstvo, i iznose realizacije revalorizacionog viška za baznu i za 2007. godinu, te u svom zahtjevu izvršio podešavanja zahtijevnog povrata za realizovane revalorizacione rezerve. Zahtijevani ukupni iznos povrata na kapital za 2007. godinu je 2.870.000 KM, što je manje nego što je odobreno u prethodnom tarifnom postupku. U baznoj godini podnosilac je ostvario dobit od 529.064 KM, a od redovne aktivnosti dobit od 2.359.223 KM.

Nakon detaljne analize podnesenog zahtjeva sa pratećom dokumentacijom, kao i dokumentacije sa pripremne rasprave i formalne rasprave, voditelj postupka je izvršio ocjenu dokaza pojedinačno i svih dokaza zajedno, imajući u vidu rezultate cjelokupnog postupka i na osnovu člana 70. stav 1. Pravilnika o javnim rasprava i rješavanju sporova i žalbi sačinio Izvještaj voditelja postupka sa preporukom za donošenje konačne odluke, koji je dana 04.12. 2007. godine dostavljen učesnicima u postupku –

podnosiocu zahtjeva i umješačima. Ostavljena je mogućnost učesnicima u postupku da mogu podnijeti svoje komentare u pisanoj formi u roku koji je odredio voditelj postupka na osnovu člana 70. stav 3. Pravilnika o javnim rasprava i rješavanju sporova i žalbi.

U Izvještaju voditelja postupka sadržane su preporuke RERS-u za odobrenje svih stavki u strukturi potrebnog prihoda i tehničko - energetske vrijednosti na osnovu kojih se utvrđuju jedinične cijene.

Voditelj postupka je kao osnovu za bilansiranje koristio iskustveni podatak o maksimalnoj snazi na pragu elektrane od 246 MW, te polazeći od ove vrijednosti i primjenjujući pravila bilansiranja i optimalnog korišćenja kapaciteta za izračunavanje strukture i ukupne cijene na pragu elektrane utvrdio godišnju proizvodnju od 1.450.600.000 kWh i srednju godišnju raspoloživu snagu za izračunavanje cijene proizvodnog kapaciteta od 212.301 MW. Troškovi predloženi u Izvještaju voditelja postupka iznose: varijabilni troškovi 28.736.638 KM, fiksni troškovi rada i odražavanja 57.680.089, troškovi uprave, opštih i zajedničkih poslova 8.210.994 KM, što ukupno iznosi 94.627.721 KM, ili 3% više od odobrenih u prvom tarifnom postupku, a 14% manje od zahtjeva podnosioca. U Izvještaju je predložena stopa povrata od 2% na uloženi vlasnički kapital i stopa od 5,37% na pozajmljeni kapital, za finansiranje regulativne osnove od 350.581.055 KM, te ukupni povrat na kapital u iznosu 7.629.125 KM. Korišćenjem sredstava uključenih u regulativnu osnovu podnosilac ostvaruje druge prihode, koji po preporuci voditelja iznose 3.300.000 KM. Na osnovu ovih elemenata voditelj postupka predlaže RERS-u da utvrdi potrebni prihod za godišnju proizvodnju 1.450,6 GWh električne energije u iznosu 98.956.846 KM, iz kojeg se uzračunava prosječna cijenu električne energije na pragu elektrane od 0,0682 KM/kWh, a struktura cijene u dvokomponentnom modelu je sljedeća: cijena kapaciteta iznosi 218,92 KM/kW raspoložive snage, a cijena proizvedene energije 0,0198 KM/kWh.

U ostavljenom roku, podnosilac zahtjeva je dostavio komentare na izvještaj voditelja postupka. U komentarima je navedeno sljedeće: Voditelj postupka nije prihvatio zahtjev podnosioca u dijelu osnovnih troškova, te su stoga date primjedbe sa obrazloženjima na pojedine grupe troškova. Ukupni troškovi po zahtjevu su iznosili 113.257.561 KM, a preporuka voditelja postupka 94.627.721 KM. Dakle, priznati troškovi manji su od zahtjevom traženih za 18.629.840 KM. Manje priznati troškovi odnose se na sljedeće grupe troškova: materijal, gorivo i energija, materijal i rezervni dijelovi za održavanje, zarade i povrat na kapital. Komentari u vezi sa tehničkim pokazateljima se odnose na: za termoelektanu - utvrđeni bilans za 2008. godinu i obračun vlastite potrošnje, za Rudnik - utvrđeni bilans uglja i kvalitet, utvrđivanje količine otkrivke i uglja i koeficijent otkrivke, normativ potrošnje guma i količina i cijena nafte. Komentari u vezi sa ekonomsko – finansijskim pokazateljima se odnose na: grupu troškova materijala, goriva i energije - u ovoj grupi troškova nisu uzeti u obzir zahtijevani troškovi materijala za izradu učinaka, niti su uključeni u troškove materijala i rezervnih dijelova, što ukupno iznosi 3.600.000 KM; trošak damperskih guma – nije uvažen normativ potrošnje, niti činjenice koje su iznijete u toku rasprave i manje su priznate za 1.123.036 KM. Grupa troškova materijala i rezervnih dijelova: za rezervne dijelove zahtjev iznosio 4.750.000 KM, a preporuka voditelja postupka 3.375.479 KM. U toku rasprave nisu uvažene potrebe za kvalitetnijim i cjelovitijim održavanjem u 2008. godini. Grupa zarade – fiksni i varijabilni dio u zahtjevu iznosi 37.052.198 KM, a preporuka voditelja postupka 31.598.782 KM, razlika je 5.453.416 KM. Dalje je navedeno da je neprihvatljiva ista stopa na povrat kapitala za hidroelektrane i termoelektrane, zbog strukture kapitala gdje u osnovnim sredstvima hidroelektrane građevinski objekti učestvuju i do 90%, dok je u termoelektani učešće objekata do 35%. Stopa otpisa građevinskih objekata je daleko niža (1 - 2%) od stope otpisa opreme (od 10 do 15%), tako da će hidroelektrane uvijek biti u povoljnijem položaju zbog daleko veće osnovice za obračun povrata. Dalje se

navodi da je nelogično da hidroelektrane imaju povrat na kapital do 50% ukupnih troškova, a termoelektrane do 7%, što dovodi termoelektrane u nepovoljan i neravnopravan položaj. Prosječne cijene 1 KWh hidroelektrana sa ovolikim povratom su povećane od 18% do 48% u odnosu na prvi tarifni postupak, a kod termoelektrane ukupno povećanje sa ovakvim povratom iznosi 3-4%. Ovakav način utvrđivanja cijena vodi ka izjednačavanju cijena 1 KWh iz hidroelektrane sa cijenama 1 KWh iz termoelektrane, što dovodi termoelektranu u poziciju da neće moći pokriti ovom cijenom ni troškove redovnog poslovanja, a kamoli da ostvaruju dobit. Nelogično je da cijena 1 KWh termoelektrane bude veća za samo 12-20% od cijene 1 KWh hidroelektrane. Podnosilac u primjedbama navodi da stoga stope povrata za termoelektrane budu duplo veće nego za hidroelektrane kako bi se izbjegle ovakve nelogičnosti u povratu kapitala, odnosno cijeni. Ovakav pristup utvrđivanja cijene za termoelektranu znači nemogućnost normalnog funkcionisanja i rada, i poslovanje sa gubitkom, a da se ne govori o razvojnoj komponenti i obezbeđivanju stabilnog rada postrojenja, gdje su neophodna značajna sredstva za revitalizaciju. Takođe predlažu da RERS razmotri inicijativu za izmjene i dopune Pravilnika o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku koja bi po skraćenom postupku, ili na drugi adekvatan način, omogućila izmjenu cijene u slučaju drastičnog rasta cijene nekih elemenata kao što su cijene energenata, obojene i crne metalurgije, cijene rada i drugih bitnih elemenata koji utiču na nivo formiranja cijene.

Primjedba na iznos odobrenih troškova rada, koju je podnio podnosilac i koja je opširno obrazlagana u dostavljenom komentaru umješaća MH ERS MP svodi se na osporavanje stope rasta troškova života do avgusta 2007. godine kao referentne vrijednosti za povećanje troškova rada u posmatranom periodu od prethodnog tarifnog postupka i zahtjev za dodatno uvećanje prema rastu troškova života po posljednjem izvještaju Zavoda za statistiku RS.

Drugi argument umješaća MH ERS MP je poređenje sa nivoom zarada u Elektroprenosu BiH i NOS-u, gdje se dokazuje da su prosječne zarade zaposlenih u preduzećima u sastavu MH ERS znatno niže nego u ove dvije kompanije.

Nakon provedenog cjelokupnog postupka, RERS je na osnovu činjenica i dokaza sadržanih u Izvještaju voditelja postupka, te razmatranja komentara podnosioca zahtjeva i umješaća na ovaj izvještaj, utvrdio sljedeće:

Raspoloživa snaga elektrane: Kako podnosilac zahtjeva navodi da se podaci o raspoloživoj snazi na osnovu ispitivanja izvršenih 1987. godine ne mogu koristiti kao pouzdana osnova za bilansiranje, te da se do raspoložive snage dolazi na bazi iskustva i preračunavanjem proizvodnje i sati rada, RERS određuje podnosiocu zahtjeva godišnju proizvodnju na osnovu Pravilnika o upravljanju elektroenergetskim sistemom, po kome se umjesto snage utvrđene normativnim ispitivanjima kao osnova za planiranje koristi iskustveni podatak, a to je dokazana minimalna srednja satna snaga od 246 MW ostvarena u kontinuitetu u trajanju od 15 časova 04.05.2007. godine.

Definicija UNIPED-a za maksimalnu snagu (tačka 3.1.1.3. Opšti pojmovi) je da je to „maksimalna registrovana snaga proizvedena u istom trenutku tokom određenog perioda“. U dijelu 2. (Termini koji se odnose na opremu) navodi se: „Maksimalna snaga bloka ili termoelektrane je maksimalna snaga, pretpostavlja se isključivo aktivna snaga, koja **može biti** proizvedena neprekidno u dužem vremenskom periodu rada. Pretpostavlja se da je cjelokupno postrojenje u punom pogonu i da ima potrebne rezerve goriva odgovarajućeg kvaliteta.“ U dijelu 2.1.3.5. kaže se da je „ova vrijednost stalna za dato postrojenje, osim ako usljed unijete trajne izmjene rukovodstvo preduzeća odluči da promijeni prvobitnu vrijednost“, te da „ona ne obuhvata moguća

ograničenja, privremena ili stalna, zbog povezanosti između tih agregata i sistema ili potrošača.“

Prema tome, na osnovu izvršenih normativnih ispitivanja maksimalna snaga bloka je 262 MW. Rukovodstvo preduzeća nije dostavilo dokument koji bi definisao drugu maksimalnu snagu, koja bi bila rezultat izmjena na postrojenju.

RERS iz razloga obazrivosti i uvažavanja poteškoća u radu postrojenja nije primijenio normativnim ispitivanjem utvrđenu raspoloživu snagu od 262 MW, nego je koristio ostvarenu maksimalnu snagu u 15-časovnom intervalu, koja nije postignuta kao rezultat ispitivanja u uslovima kada elektrana radi punom snagom, nego snagu iz ostvarenja u određenom danu na koju su mogla uticati i ograničenja mreže i potreba sistema (kada se proizvedena aktivna snaga prilagođava opterećenju sistema) i smatrao je dovoljno pouzdanom veličinom za planiranje proizvodnje.

Za izračunavanje cijene proizvodnog kapaciteta raspoloživa snaga koriguje se za period zastoja i iznosi 212.301 kW.

Proizvodnja električne energije: S obzirom da se proizvodnja bilansira ispod moguće što je obrazloženo pogrešnim projektnim rješenjem bez navođenja konkretnih dokaza kojima se takve tvrdnje mogu potkrijepiti, te da je podnosilac zahtjeva prema rješenju o utvrđivanju cijene električne energije na pragu elektrane broj 01-987-17/06 od 22.03.2006. godine bio dužan da izvrši potrebna ispitivanja kojima bi se verificovala vrijednost korišćenih tehničkih veličina, RERS za utvrđivanje cijene na pragu elektrane uzima dokazani podatak o maksimalnoj snazi bloka, koeficijent eksploatacije za termo blokove od 0,78 i trajanje remonta od 50 dana, te se za izračun strukture i ukupne cijene na pragu elektrane utvrđuje godišnja proizvodnja od 1.450.600 MWh.

Fer vrijednosti regulativne osnove: Članom 18. Pravilnika regulativna osnova definisana je kao "neto vrijednost angažovanih stalnih sredstava za obavljanje licencirane djelatnosti i neto vrijednost trajnih obrtnih sredstava neophodnih za redovno poslovanje". Ova vrijednost se priznaje u visini nabavne vrijednosti ili u slučaju revalorizacije u iznosu tržišne ili fer vrijednosti, umanjene za akumulisanu amortizaciju i samo za sredstva koja se efektivno koriste za obavljanje licencirane djelatnosti.

Sadašnja vrijednost licenciranih osnovnih sredstava sa stanjem na dan 01.01.2006. godine iznosi 391.210.295 KM čija amortizacija u 2006. godini je iznosila 24.847.834 KM. Članom 19. Pravilnika propisano je da u regulativnu osnovu izuzetno mogu biti priznata sredstva u pripremi u visini knjigovodstvenog iznosa na kraju bazne godine ako će biti aktivirana u godini primjene cijena i ako ispunjavaju druge uslove za priznavanje sredstava za obavljanje regulisane djelatnosti. Na osnovu podataka iz plana poslovanja za period 2007-2009. godina i plana investicija, izvoda iz knjigovodstvene evidencije za novonabavljena osnovna sredstva, Zapisnika o puštanju u rad osnovnog sredstva za pet dampera „Belaz“, te obrazloženja podnosioca zahtjeva data na formalnoj raspravi da su sredstva, u strukturi i vrijednosti koji su dostavljeni RERS-u, neophodan preduslov za realizaciju plana poslovanja, RERS utvrđuje da je podnosilac zahtjeva dostavio dokaz da su stavljena u upotrebu u tekućoj godini ili da je nabavka realizovana i da je potrebno uvećati regulativnu osnovu za 7.061.233 KM.

U odnosu na zahtjev podnosioca, izvršena je ocjena korišćenja i korisnosti osnovnih sredstava uključenih u regulativnu osnovu, te se iz regulativne osnove isključuju: sredstva koja su bila namijenjena ili neophodna za proizvodnju termoelektrične energije sa pripadajućim rudnikom, ali koja se efektivno ne koriste iz bilo kojeg razloga, sredstva koja se ne koriste u proizvodnji termoelektrične energije i vrijednost donacija u osnovna sredstva. Imajući u vidu gore navedeno utvrđena je vrijednost osnovnih sredstava koja čine regulativnu osnovu u iznosu 344.723.669 KM.

U vezi sa trajnim obrtnim sredstvima, članom 21. Pravilnika propisano je da se neto vrijednost trajnih obrtnih sredstava uključuje u regulativnu osnovu u visini potrebnog iznosa za održavanje zaliha materijala i rezervnih dijelova, potrebnog iznosa za finansiranje potraživanja od kupaca uzimajući u obzir vezivanje tekućih potraživanja bazne godine (u ovom slučaju 2006.) u odnosu na period vezivanja obaveza prema dobavljačima i minimalni dnevni nivo gotovine. U pogledu perioda vezivanja, RERS je zahtjev podnosioca ocijenio opravdanim. U pogleda iznosa po vrsti obrtnih sredstava RERS prihvata preporuku voditelja postupka. Prema tome, potrebna trajna obrtna sredstva iznose 5.732.735 KM, te RERS utvrđuje fer vrijednost regulativne osnove u iznosu od 350.581.055 KM.

Takođe, RERS ukazuje podnosiocu zahtjeva na potrebu da, prilikom naredne procjene fer vrijednosti, sredstava zadatak procjenitelja uključi, pored sadašnje fer vrijednosti sredstava za svako sredstvo, i utvrđivanje vrijednosti koja je već obračunata kao trošak u dosadašnjem toku eksploatacije, primjenom stopa amortizacije koje su primjenjivane od aktiviranja.

Varijabilni troškovi rada i održavanja: U strukturi varijabilnih troškova najveća stavka su troškovi energenata u Rudniku. Kako njihov iznos određuju prvenstveno normativi utrošaka na bazi definisanih projektnih vrijednosti Rudnika i normativnih ispitivanja termoelektrane, to je neophodno odrediti utroške na bazi ovih vrijednosti.

Preporuka voditelja postupka zasniva se na rezultatima ispitivanja uglja kao pogonskog goriva koji je izvršila Laboratorija za termotehniku i energetiku Instituta za nuklearne nauke - Vinča: "Izveštaj o ispitivanju čvrstog goriva", koji je dostavljen u I tarifnom postupku. Ova laboratorija je u svom ispitivanju koristila jedanaest uzoraka iz kojih se izračunava srednja vrijednost za $DTE=10.762$ kJ/kg.

Podnosilac u svojim komentarima navodi da donji toplotni ekvivalent (u daljem tekstu: DTE ili DTV) rovnog uglja naveden u Dopunskom rudarskom projektu (u daljem tekstu: DRP) treba umanjiti po dva osnova:

- po osnovu osiromašenja pri eksploataciji od 5%
- po osnovu neusaglašenosti postojeće mehanizacije na eksploataciji uglja sa ležišnim uslovima koji utiču na kvalitet uglja u iznosu od 5%:

Takođe se navodi da DTV iznosi 11.291 kJ/kg (Dopunski rudarski projekat površinskog kopa Bogutovo Selo – 2003., strana 10)". U istom dokumentu na istoj strani takođe stoji da se ovaj podatak odnosi na ugalj koji u sebi sadrži do 1 m jalovih proslojaka, a da se definiše kao rovní ugalj. Ovo znači da se zahvataju i eksploatišu proslojci jalovine iznad jedan metar debljine. Takođe se u komentaru uzima u obzir ugalj iz rudnika Stara jama, te se računa ponderisani kvalitet uglja zajedno sa ugljem iz PK Bogutovo selo i dobija vrijednost za $DTE = 11.432$ kJ/kg. Za 2008. godinu se dalje navodi ponderisani kvalitet uglja od $DTE = 11.392$ kJ/kg što zavisi od angažovanih količina iz rudnika Stara jama. Na ovako dobijen iznos za DTE prema komentarima treba primijeniti razblaženje od 10% (5%+5%), pa tako DTE ekploatisanog uglja iznosi $11.392 : 1,1 = 10.356$ kJ/kg.

RERS za izračunavanje troškova eksploatacije uglja polazi od verifikovane vrijednosti od 10.762 kJ/kg. Odstupanja od projektovanog načina eksploatacije i troškovi koji nastanu zbog toga ne mogu se smatrati opravdanim troškovima.

Srednji koeficijent otkrivke za oba revira na PK Bogutovo selo iznosi 4,67 m³ č.m./t, strana 25. DRP-a.

Komentari podnosioca ukazuju na tekući koeficijent otkrivke za 2008. godinu od 4,74 m³ č.m./t, umjesto srednjeg eksploatacionog od 4,67 m³ č.m./t, međutim na strani 25. DRP-a jasno se vidi da je ujednačavanje tekućeg koeficijenta otkrivke urađeno tako što je period eksploatacije podjeljen na tri dijela i to:

- period od 2003. do 2007. godine: k.o. = $41500000/8750000 = 4.74$ m³/t

- period od 2008. do 2012. godine: k.o. = $40200000/8750000 = 4.59\text{m}^3/\text{t}$
- period od 2012. godine do kraja eksploatacije: k.o. = $9224170/3110459 = 2.96\text{m}^3/\text{t}$.

Takođe, ako se dalje razvije dinamika za 2008. i 2009. godinu, (strana 27. DRP-a), koeficijent otkrivke je utvrđen na $4.74 \text{ m}^3 \text{ č.m./t}$ kako se u komentaru i navodi. Prema tome u zavisnosti od perioda očekivane primjene cijena treba odabarati koeficijent otkrivke prema gore izloženom. RERS određuje srednji koeficijent otkrivke za ukupan period eksploatacije sjevernog i južnog revira.

Troškovi materijala, goriva i energije: U ovom tarifnom postupku za analizu troškova materijala i energenata korišćeni su normativi koji su navedeni u dostavljenoj dokumentaciji, uzimajući u obzir uporedni pregled utroška u prethodnom periodu kroz analizu zavisnosti određene vrste troškova od obima učinaka Rudnika i Termoelektrane. Utvrđeno je da ne postoji određena zavisnost učinaka Termoelektrane od utroška ulja i maziva, permanta, benzina i nafte, s tim da se kod mazuta može uspostaviti djelimična zavisnost u dijelu koji se odnosi na podršku plamenu, pa kako je mazut utrošen za pokretanje, kao i za podršku, utrošen u proizvodnji električne energije, odobrava se kao varijabilni trošak. S obzirom da utrošak nafte na Termoelektrani zavisi, između ostalog, od količine pepela i šljake koje treba proizvesti, ovi troškovi su klasifikovani kao varijabilni. RERS priznaje izdatke za naftu, ulja i maziva, permant i hemakalije u iznosu od 3.541.170 KM, dok preostali iznos troškova u iznosu od 658.980 KM (električna energija, priprema podloge), odobrava kao fiksni trošak. Troškovi korišćenja akumulacije i brane "Sniježnica", odnosno tehnološke vode, su prema dokumentaciji koju je dostavio podnosilac zahtjeva u tarifnom postupku i izjavama datim na formalnoj raspravi određeni na osnovu fiksne naknade koja se plaća vlasniku objekta u iznosu 999.264 KM, te su odobreni kao fiksni. Prema pregledu utrošaka električne energije u periodu 2004.-2006. godina očito je da je potrošnja električne energije u Termoelektrani obrnuto srazmjerna vremenu rada Termoelektrane. Polazeći od planiranog broja sati rada i planiranog broja sati zastoja, potrošnja električne energije u termoelektrani je srazmjerna broju sati zastoja, a ne broju sati rada. Zbog toga se troškovi utrošene električne energije u termoelektrani mogu odobriti kao fiksni iznos, koji može biti i podsticajni element za podnosioca. Ako podnosilac ostvari veći broj sati rada na mreži od planiranih 6000, imaće manje troškove električne energije preuzete iz mreže i ostvariće uštedu, a u suprotnom slučaju moraće da nadoknadi veće troškove od odobrenih smanjenjem drugih izdataka ili na račun dobiti.

Za Rudnik se odobravaju troškovi električne energije kao varijabilni, dok je za Termoelektranu ovaj iznos odobren u okviru fiksnih troškova energije.

Podnosilac u primjedbama zahtijeva korekciju troškova električne energije u odnosu na zahtjev, a na osnovu novih činjenica koje mu nisu mogle biti poznate u vrijeme podnošenja zahtjeva i u toku formalne rasprave. Naime, kalkulaciju cijene električne energije iz mreže podnosilac je vršio po prosječnoj cijeni za kategoriju potrošnje prema naponskom nivou na kojem su njegovi objekti priključeni.

Kako ni podnosilac ni umještač u toku formalne rasprave nisu dostavili podatke o energetske vrijednostima preuzimanja električne energije iz prenosne i distributivne mreže, u Izvještaju voditelja postupka, na osnovu količine električne energije koja se preuzima iz mreže i očekivanih odobrenih cijena u ovom tarifnom postupku, predložen je iznos troškova električne energije, veći nego u zahtjevu podnosioca. Međutim, fakture koje su ispostavljene za električnu energiju preuzetu na visokom naponu i dostavljene uz primjedbe podnosioca pokazuju da je registrovana vršna snaga daleko veća, što povećava ukupne troškove električne energije.

RERS je ocijenio osnovanom primjedbu podnosioca i odobrava dodatne troškove utrošene električne energije na sljedeći način: troškovi električne energije Rudnika u okviru varijabilnih troškova, a TE u okviru fiksnih troškova.

Za Rudnik su primijenjeni tarifni stavovi odobreni u ovom postupku, sa predloženim izmjenama za vršnu snagu prema primjedbi podnosioca, za sljedeće količine:

- Obračunska - vršna snaga: 8000 kW mjesečno
- Isporučena električna energija: 14.324.282 kWh
- Prekomjerno preuzeta reaktivna energija: 5.495.205 kVAh

Ukupno varijabilni troškovi električne energije za Rudnik su odobreni u iznosu 1.047.938 KM. Ukupni troškovi električne energije (fiksni i varijabilni) Rudnika i TE iznose 1.699.988 KM.

RERS je razmotrio primjedbu podnosioca u vezi sa cijenama energenata i dostavljene dokaze. Polazeći od činjenice da su troškovi energenata u dijelu koji se tiče nabavne cijene van kontrole podnosioca, te da imaju presudan uticaj na ukupne troškove, obračun troškova energenata je izvršen na osnovu nabavne cijene navedene u primjedbi podnosioca i to: nafta 1,67 KM/l, benzin 1,67 KM/l, mazut 719 KM/t. Troškovi TE iznose: 2.372.700 KM za mazut i 2084.147 KM za naftu, a za hemikalije, permant, ulja, maziva i auto gume 884.322 KM.

Troškovi energenata za Rudnik iznose: nafta: 14.484.33 KM, hemikalije, permant, ulja i maziva 1.133.958 KM, benzin 72.422 KM, i električna energija 1.047.938 KM.

Troškovi materijala za Rudnik iznose: priprema podloge 286.000 KM, inventar i ambalaža 91.237 KM, ukupno 377.237 KM. U varijabilne troškove materijala Rudnika spadaju i troškovi auto guma za rudarsku mehanizaciju. U vezi sa troškovima guma za rudarsku mehanizaciju, podnosilac se poziva na Glavni i Dopunski rudarski projekat, te Nužna odstupanja od DRP - osnovna koncepcija, u kojima su navedeni utrošci guma po vrsti mehanizacije. Po normativu od 0,00001 kom/m³čm za zadati obim proizvodnje potrebno je 86 damperskih guma, po normativu od 0,0000018 kom/m³čm potrebno je 15 guma za pomoćnu mehanizaciju i 54 gume za ostalu opremu po normativu 0,0000062 kom/m³čm. Podnosilac navodi da je u proteklih 5 godina (RERS raspolaže podacima za posljednje 3 godine) godišnje izdvojeno 320.872 KM.

Osim argumentacije navedene u Izvještaju voditelja postupka, koju podržava i navod podnosioca o ostvarenom trošku za posljednjih 5 godina, druge činjenice nisu bile na raspolaganju u toku formalne rasprave za objektivnu ocjenu opravdanosti zahtjeva za priznavanje 1.479.466 KM za nabavku guma.

U primjedbama podnosilac je dostavio ugovore za nabavku guma za rudarsku mehanizaciju:

1. nabavka damperskih guma lot 2 i 4, (36 komada) ugovor 7621 od 19.10.2007. vrijednost 296.000 USD
2. nabavka damperskih guma lot 1, (40 komada) ugovor 15512/07 od 18.10.2007. vrijednost: 904.600 KM
3. nabavka damperskih guma lot 5 i 6, (8 komada) ugovor broj 15919/07 od 29.10.2007. godine, vrijednost 58.460 KM.

Ukupno vrijednost ugovorenih nabavki je 1.362.660 KM (sa kursom USD 1,35 KM). RERS odobrava ukupne troškove auto guma u Rudniku u iznosu 1.362.660 KM, više od iznosa sadržanog u Izvještaju voditelja postupka za 1.015.730 KM, dok je za TE odobren iznos od 40.938 KM.

Na osnovu navedenog, RERS utvrđuje varijabilne troškove materijala i energenata Rudnika u ukupnom iznosu od 18.478.547 KM.

Za Termoelektranu varijabilni troškovi materijala i energenata iznose 3.541.170 KM.

Troškovi rekultivacije: Kako se iz dokumentacije podnosioca zahtjeva nije moglo utvrditi na koji način je obračunata obaveza po osnovu rekultivacije, osim da je ona saglasna iznosu određenom u Dopunskom Rudarskom Projektu, RERS priznaje ovaj trošak se u visini navedenoj u zahtjevu od 153.000 KM, računajući na obavezu podnosioca da obezbijedi potrebna sredstva za rekultivaciju u skladu sa planom rekultivacije i da taj iznos objelodani u svojim finansijskim izvještajima u skladu sa MRS 37.

Troškovi rada – varijabilni dio: RERS odobrava iznos od 4.433.936 KM. Za utvrđivanje zavisnosti troškova rada od ostvarenja proizvodnje analizirani su podaci koje je podnosilac zahtjeva dostavio u tarifnom postupku. Pri tome je, kao i prvom tarifnom postupku, uzeta u obzir činjenica da se dugi niz godina primjenjuje pravilo o stimulativnom nagrađivanju zaposlenih, te da se za ostvarenje plana proizvodnje od 80% isplaćuje ugovorena zarada, a za svakih narednih 10% ostvarenja plana isplaćuje se 5% stimulacije na zaradu. Podnosilac zahtjeva je ostvario za 10% manju proizvodnju od vrijednosti koja je poslužila kao osnova za odobrenje troškova, te u skladu sa tim trebalo je da ima srazmjerno manje iznose varijabilnih troškova, a takođe i da postigne relativnu rezervu u proizvodnji uglja i otkrivke i eventualno pristigne zaostalu otkrivku. Prema tome, ostvarenje plana proizvodnje ne može biti osnova za povećanje varijabilnog dijela zarada zaposlenih u baznoj godini. Osnovni razlog za povećanje troškova rada može biti rast troškova života i održavanje standarda zaposlenih. Kumulativni rast troškova života od 2004. godine, bazne godine u prvom tarifnom postupku, do avgusta 2007. godine iznosi 13,68%. Povećanje broja zaposlenih u posmatarnom periodu, kao i povećanje broja zaposlenih u godini primjene cijene u odnosu na baznu godinu nije dokazano kao opravdano. Podnosilac zahtjeva ima pravo da zaposli broj i strukturu radnika kako ocijeni da je primjereno i potrebno da se ostvare poslovni ciljevi. Kako u posmatranom periodu nije ostvaren, odnosno nije dokumentovan značajan napredak u pogledu bilo kojeg pokazatelja ekonomičnosti, produktivnosti ili rentabilnosti poslovanja, a imajući u vidu karakter djelatnosti, tj. kapitalno intenzivna, usklađivanje troškova rada sa rastom troškova života je samo uslovno opravdano, i ne smije da posluži kao jedini izvor za povećanje zarada zaposlenih. Opravdanost povećanja troškova zarada zaposlenih većih od rasta troškova života može se dokazivati samo na osnovu njihove produktivnosti. RERS je pažljivo razmotrio i ocijenio zahtjev podnosioca za povećanje stope povrata na uloženi kapital i povećanje troškova rada, kao osnovne elemente u strukturi zahtijevanog povećanja cijene.

RERS ocjenjuje primjerenom preporuku voditelja postupka i uvažavanje kumulativne stope rasta troškova života zaključno sa mjesecom za koji su bili poznati podaci u vrijeme kada je okončan postupak formalne rasprave. RERS takođe ocjenjuje neosnovanim zahtjeve podnosioca i umješaća MH ERS MP za simultano praćenje rasta troškova života i svih drugih troškova zaključno sa danom podnošenja primjedbi, a u isto vrijeme obračun prihoda koji se ostvaruju iz drugih osnova, osim proizvodnje radi snabdijevanja tarifnih kupaca električnom energijom, a za koje su troškovi uključeni u potrebni prihod, na nivou prosjeka 2006. godine.

Međutim, poštujući načelo obazrivosti RERS je uvažio zahtjeve podnosilaca da se troškovi koji nisu pod kontrolom podnosilaca obračunaju po cijenama koje podnosilac može dokumentovati, u slučaju cijena energenata čak i po okončanju javne rasprave. Troškovi rada nisu troškovi van kontrole podnosioca. Argumenti u vezi sa kolektivnim ugovorom i najnižom cijenom rada koja iz toga proističe spadaju u domen koji je van nadležnosti RERS-a. Broj zaposlenih radnika i obim njihovih poslova, pojedinačni uslovi ugovora sa zaposlenim, kao i metode obračuna zarada na osnovu složenosti i obima posla su pitanja kojima se bave nadležni u preduzeću. RERS samo ocjenjuje ukupan iznos ovog troška uvažavajući kako zatečeno stanje, tako i potrebu restrukturiranja.

Naknada za korišćenje dobara: RERS odobrava potreban iznos ovog troška u skladu sa Zakonom o naknadama za korišćenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 85/03) u iznosu od 4.847.468 KM, od čega za TE 4.718.268 KM i za Rudnik 129.200 KM.

Ukupni varijabilni troškovi iznose 31.454.120 KM, od toga za Termoelektranu 9.978.695 KM i Rudnik 21.475.425 KM.

Fiksni troškovi

Troškovi amortizacije: RERS odobrava iznos od 24.670.690 KM, od toga za Termoelektranu 16.040.701 KM, Rudnik 8.388.678 KM, Društveni standard 32.156 KM i Radnu zajednicu 209.154 KM. Stopa amortizacije i iznos obračunati su za sredstva uključena u regulativnu osnovu, a za sredstva koja se koriste za obavljanje opštih, zajedničkih i administrativnih poslova priznaje se trošak amortizacije. U opravdane troškove amortizacije uključena je amortizacija sredstava za koja je podnosilac dokazao da će biti u upotrebi u godini primjene cijena.

Troškovi materijala i rezervnih dijelova: Podnosilac je u pomoćnim tabelama dostavio podatke o troškovima materijala, rezervnih dijelova i energenata. Ukupan iznos troškova materijala u baznoj godini je bio:

- Rudnik: 1.598.439 KM osnovnog i 861.078 KM režijskog materijala
- TE: 2.361.994 KM osnovnog i 764.965 režijskog materijala.

Dio troškova materijala uključen je varijabilne troškove: 346.930 KM za Rudnik i 751.213 KM za TE.

U obrascu sa finansijskim podacima 4.F-P (Troškovi održavanja) dat je podatak o izdacima za materijal i rezervne dijelove za održavanje, i to 3.188.107 KM za materijal, a 3.083.081 KM za rezervne dijelove. Ovi podaci obuhvataju obračunate troškove i iznose koji su kapitalizovani (898.214 KM u Rudniku i 837.307 KM u TE) .

RERS odobrava iznos od 3.526.356 KM, od toga za Termoelektranu 1.517.899 KM, Rudnik 1.857.580 KM i Radnu zajednicu 150.877 KM, a iznos je određen na osnovu ostvarenja u baznoj godini, umanjeno za troškove namirnica, koji su uključeni u troškove ishrane zaposlenih.

Ovaj iznos je usaglašen u finansijskim izvještajima, izvještaju o poslovanju i pomoćnim tabelama.

Troškovi goriva i energije: Uvažavajući primjedbu podnosioca, RERS odobrava za Termoelektranu iznos od 1.658.244 KM, što uključuje odobreno povećanje troškova preuzete električne energije za 450.666 KM. Za obračun troškova električne energije korišćeni su podaci o energetske vrijednostima dostavljenim uz primjedbe podnosioca, a jednične cijene korišćenja prenosne mreže iz odluka DERK-a i cijena nabavke električne energije od 0,065 KM/kWh, kako slijedi:

- Cijena vršne snage u mrežnoj tarifi 1,454 KM/kW za 22.000 kW mjesečno
- Cijena električne energije u mrežnoj tarifi: 0.0103 KM/kWh za 2.978.361 kWh
- Cijena nabavke energije: 0,65 KM/kWh za 2.978.361 kWh
- Cijena reaktivne energije: 0,0182 za 2.107.878 kVArh.

Troškovi električne energije TE koja se preuzima iz distributivne mreže utvrđeni su na osnovu prosječne cijene za nekvalifikovane kupce čiji su objekti priključeni na 35 kV naponu od 0,0695 KM/kWh.

Troškovi električne energije Rudnika su odobreni u okviru varijabilnih troškova, a za Radnu zajednicu odobrava se iznos od 196.893 KM.

Troškovi proizvodnih usluga za održavanja: RERS odobrava iznos od 5.945.896 KM, od toga za Termoelektranu 4.491.847 KM, Rudnik 1.281.800 KM i Radnu zajednicu 172.249 KM. Podnosilac je u svojim primjedbama prigovorio da nije uzeta u obzir nužnost obimnijeg remonta u godini prije kapitalnog remonta, međutim kako taj zahtjev nije dokumentovan podacima koji bi potvrđivali zavisnost obračunatih troškova održavanja od proteklog vremena do posljednjeg kapitalnog remonta, RERS je odobrio troškove usluga na održavanju u visini prosječno ostvarenog troška u posljednje 3 godine. Troškovi održavanja Termoelektrane na ime generalnog remonta koji se obavlja u intervalu od 4 godine i koji produžava vrijeme zastoja za 20 dana utvrđuju se u iznosu 596.142 KM, na ime troškova kapaciteta koji se ne mogu nadoknaditi u vrijeme generalnog remonta.

Troškovi ostalih proizvodnih usluga: RERS odobrava iznos od 1.504.653 KM, od toga za Termoelektranu 701.533 KM, Rudnik 637.851 KM i Radnu zajednicu 165.249 KM. Razlozi smanjenja iznosa ovih troškova u odnosu na zahtjev je što su troškovi ostalih proizvodnih usluga ostvareni u 2006. godini manji od odobrenih, a i taj iznos je manji od ostvarenja u baznoj godini za prethodni tarifni postupak. U dostavljenoj dokumentaciji podnosioca zahtjeva nisu navedeni razlozi za povećanje iznosa u narednim godinama u odnosu na ostvarenje.

Troškovi zarada – fiksni dio: RERS odobrava iznos od 24.005.702 KM, od toga za Termoelektranu 7.564.366 KM, Rudnik 12.267.386 KM i Radnu zajednicu 4.173.949 KM.

U vezi sa troškovima rada, podnosilac je dostavio primjebu da ima veliki broj invalida (preko 10% ukupnog broja zaposlenih) sa evidencijom svih radnika sa umanjenom radnom sposobnošću. U svom komentaru, podnosilac navodi da mora zaposliti nove radnike umjesto onih koji su u 2006. i 2007. godini dobili status invalida i u tom dijelu ima osnova za povećanje troškova rada za nove radnike.

Podaci koje je dostavio podnosilac pokazuju da od 190 radnika sa umanjenom radnom sposobnošću, najveći broj je već bio uključen u zatečeno brojno stanje, i njihove zarade u visini propisanog i ostvarenog iznosa bile su sadržane u troškovima zarada. Kad je riječ o eventualno dodatnom iznosu, može se raditi o 7 radnika koji su dobili rješenje o invalidnosti u 2007. godini, 2 radnika u 2006. godini, te 5 radnika za koje je dostavljeno rješenje o smanjenoj radnoj sposobnosti i opasnost od nastanka invalidnosti iz 2007. godine. Ukupno se radi o 14 radnika, što je nešto manje od 1% zaposlenih, koje treba prerasporediti na odgovarajuća radna mjesta u okviru stručne spreme. U dijelu varijabilnih troškova rada, dio koji se odnosi na odobrene bruto zarade po osnovu rada, pored povećanja za rast troškova života, povećan je za 4%. Imajući u vidu i kretanje tržišnih cijena električne energije, RERS ocjenjuje da u okviru postignutih cijena na slobodnom tržištu podnosilac ima dovoljno prostora da formuliše i sprovede politiku zarada kao dijela ukupne politike preduzeća.

U međuvremenu, došlo je do promjene propisa tako da preduzeće više nema obavezu da isplaćuje borački dodatak, koji sada pada na teret budžeta. Imajući u vidu druge činjenice koje utiču na brojno stanje zaposlenih (prirodni odliv zbog penzionisanja) i na troškove rada (prenošenje obaveze isplate boračkog dodatka na budžet RS), RERS je ocijenio da nije utemeljen zahtjev podnosioca da se troškovi zarada dalje povećavaju po ovom osnovu.

Prilikom donošenja odluke, RERS je koristio uporedne analize, i to između preduzeća u RS, sa preduzećima u okruženju i u evropskim zemljama koji su dostupni javnosti (bilo da su objavljeni od strane zvaničnih statističkih agencija ili na internet stranicama kompanija).

Ova poređenja pokazuju da su, iako je prosječna zarada po zaposlenom niža nego u zemljama EU, i niža nego u nekim zemljama u okruženju (Slovenija, Hrvatska), troškovi

rada mjereni i po jedinici proizvodnje i po jedinici instalisane snage veći nego u većini drugih zemalja.

Uz sve rezerve u pogledu načina prezentacije troškova rada, prosječan trošak rada zaposlenih po kW instalisane snage i proizvedenom kWh električne energije, te pokazatelj produktivnosti rada po metodologiji EUROSTAT-a u preduzećima u sastavu MH ERS su upoređeni sa istim pokazateljima u sličnim kompanijama u drugim zemljama. Produktivnost rada, mjerena dodatom vrijednošću po zaposlenom u MH ERS iznosi 18,8 EUR/zaposlenom, a u Evropskoj Uniji 122,4 EUR/zaposlenom. Nižu produktivnost rada imaju Rumunija i Latvija. Produktivnost rada u preduzećima u sastavu ERS, upoređena sa istim pokazateljima u zemljama EU, a posebno u zemljama članicama EU koje se, bilo po regionalnom ili razvojnom kriterijumu, mogu porediti sa RS, za preduzeća u oblasti električne energije, gasa i vodosnabdijevanja, dati su u tabeli:

	Prosječni trošak rada po zaposlenom (u 000 EUR)	Produktivnost rada (dodata vrijednost po zaposlenom) (u 000 EUR)	% zarada u ukupnom prihodu
ERS	8,1	18,8	24,73%
EU -25	43,2	122,4	9,18%
Češka	12,6	54,5	6,54%
Estonija	8,5	27,7	7,62%
Španija	56,4	299,1	6,43%
Italija	39,0	130,5	8,18%
Latvija	6,6	16,2	14,73%
Litvanija	7,8	20,0	10,79%
Mađarska	15,8	42,1	7,44%
Austrija	62,7	154,0	11,51%
Poljska	11,3	36,9	8,63%
Slovenija	23,2	57,0	12,47%
Slovačka	9,9	52,8	5,97%
Rumunija	5,0	7,6	8,20%
Bugarska	6,1	19,3	6,94%

Ako se kao ciljana vrijednost zarada zaposlenih u RS koriste podaci o nivou zarada po zaposlenom u slovenačkim elektranama, koje su u prosjeku 3 puta veće nego u RS, učešće troškova rada u ukupnim troškovima (podaci za 2006. godinu) u termoelektranama u RS (bez rudnika) je iznosilo 11,9%, a u TE Šoštanj 8,5%

Podaci za 2006. godinu	TE Šoštanj	TE Gacko	TE Ugljevik
Broj zaposlenih	561	625	653
% zarade u uk. troškovima	8,50%	11,8%	12,0%
% amortizacije u uk. troškovima	14,73%	13,8%	17,4%
Proizvodnja GWh/ zaposlenom	6,5	2,4	1,9
Zarade u 000 € po zaposlenom	27,9	8,8	8,8
Dodata vrijednost u cijeni koštanja	42.770	11.945	14.070
Dodata vr.€/ zaposlenom	76	19	22
% Povrata na kapital	0,17%	1,63%	0,14%
% Dobiti u prihodu	0,2%	6,3%	0,6%

Zbog toga RERS ne može prihvatiti zahtjev podnosioca i umješača da se dodatno povećanje troškova zarada odobri kao opravdan trošak.

RERS svojom odlukom o nivou opravdanih troškova rada odobrenih u ovom tarifnom postupku ni na koji način ne prejudicira definisanje politike zapošljavanja u preduzeću, politiku stimulativnog nagrađivanja zaposlenih i druge aspekte kadrovske politike. Analizirajući prihode i rashode podnosilaca zahtjeva RERS vidi mogućnost da se putem racionalizacije ostalih troškova poslovanja i ostvarivanja većeg prihoda iz ostalih osnova osim proizvodnje električne energije za snabdijevanje tarifnih kupaca, može postići okvir za preraspodjelu troškova u korist zarada, naravno, ukoliko je podnosilac tako definisao svoju poslovnu politiku.

Primjedbe u vezi sa troškovima rada koje odobrava Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) nisu uzete u obzir, jer RERS nije nadležan da ocjenjuje odluke DERK-a i obrnuto.

Fiksni troškovi naknada za korišćenje dobara: RERS odobrava iznos od 41.640 KM, od toga za Termoelektranu 20.616 KM, Rudnik 12.408 i Radnu zajednicu 8.616 KM. Izdaci za naknade koje ne zavise od obima proizvodnje su vodoprivredna naknada koja se obračunava na osnovu broja zaposlenih i broja transportnih mašina, na rudarsku mehanizaciju. Na ovaj način su odobreni iznosi u visini koju je predložio podnosilac zahtjeva, s tim da su naknade čiji iznos zavisi od ostvarenog prihoda odobrene u okviru varijabilnih troškova.

Troškovi osiguranja imovine i zaposlenih: RERS odobrava iznos od 65.634 KM, od toga za Termoelektranu 16.588 KM, Rudnik 27.264 i Radnu zajednicu 21.782 KM. a u visini ostvarenih troškova osiguranja za 2006. godinu.

Troškovi poreza na imovinu: Premda je zahtjev podnosioca iznosio 15.050 KM, RERS odobrava iznos troškova po osnovu poreza na imovinu na nivou ostvarenja bazne godine u iznosu od 7.525 KM, iz razloga što nije dostavljen dokaz o promjenama načina obračuna poreza na imovinu.

Članarine, porezi i doprinosi koji ne zavise od učinaka: Podnosilac zahtjeva je u ovu stavku uključio troškove članarine udruženjima, komorama, takse i druge dažbine (230.645 KM) i druge slične izdatke, kao i doprinos PIO za dokup staža i obračunata sredstva solidarnosti. Zahtjev podnosioca je iznosio 606.084 KM, a s obzirom da ovi izdaci ne zavise od učinaka i da osnovica za obračun bilo koje stavke nije dokazana, RERS odobrava iznos ostvaren u baznoj godini za različite izdatke slične namjene koji mogu nastati u godini primjene cijena u iznosu od 599.036 KM, od čega za Termoelektranu 167.561 KM, Rudnik 207.346 KM i Radnu zajednicu 224.129 KM

Troškovi regulatorne naknade: U vezi sa troškovima regulatorne naknade, RERS odobrava iznos u visini procenta određenog za baznu godinu od 0,346% potrebnog prihoda u iznosu od 341.837 KM, raspoređenih na Termoelektranu.

Troškovi neproizvodnih usluga: RERS odobrava iznos od 1.316.784 KM, od čega za Termoelektranu 194.092 KM, Rudnik 217.928 KM i Radnu zajednicu 904.764 KM Podnosilac zahtjeva nije dostavio specifikaciju troškova obuhvaćenih na ovoj poziciji, a ostvareni troškovi na ovoj poziciji u baznoj godini su obuhvatili: troškove naknada zaposlenim, troškove neproizvodnih usluga, troškove reprezentacije, troškove platnog prometa i ostale nematerijalne troškove (stipendije).

Ostali fiksni troškovi: RERS odobrava iznos od 509.703 KM na ime rezervisanja za sudske sporove za Rudnik.

Ukupni fiksni troškovi: RERS odobrava za fiksne troškove iznos od 58.130.595 KM, od toga za Termoelektranu 32.722.830 KM i za Rudnik 25.407.765 KM.

Fiksni troškovi Radne zajednice iznose 6.227.662 KM, a Društvenog standarda 2.073.171 KM. Troškovi Društvenog standarda su pripisani troškovima rada.

Troškovi uprave, opštih i zajedničkih poslova: Troškovi opštih i zajedničkih poslova odobreni su u iznosu od 8.210.994 KM, a čine ih raspoređeni opšti i zajednički troškovi preduzeća koji se obavljaju u preduzeću u iznosu od 6.227.662 KM i raspoređeni troškovi uprave, opštih i zajedničkih poslova koji se obavljaju u drugom pravnom licu koji se raspoređuju na preduzeće u iznosu od 1.983.332 KM. Primjedba podnosioca na iznos ovog troška u suprotnosti je sa zahtjevom, u kojem je podnosilac predložio iznos od 3.064.240 KM na ime troškova opštih i zajedničkih poslova koji se obavljaju u drugom pravnom licu. Pritom RERS ocjenjuje da, u skladu sa dostavljenim dokumentima i izjavama datim na formalnoj raspravi, ovaj izdatak pokriva troškove izrade planova poslovanja, izrade studija razvoja, izrade dugoročnih planova i strategija razvoja, troškove uvođenja sistema kvaliteta i uvođenje efikasnog sistema finansijskog upravljanja, te druge poslove navedene u planu MH ERS -Matično preduzeće za sve članice holdinga, bez dodatnih troškova za podnosioca.

RERS odobrava iznos od 97.795.709 KM na ime ukupnih troškova RiTE Ugljevik.

Nadalje, u strukturi potrebnog prihoda, neophodno je utvrditi i povrat na kapital, koji se obračunava primjenom odobrene stope povrata na regulativnu osnovu u skladu sa članom 22, 23 i 24. Pravilnika. Pošto je odobrena vrijednost sredstava uključenih u regulativnu osnovu manja od vrijednosti navedene u zahtjevu podnosioca, potrebno je izvršiti podešavanje odobrenog iznosa povrata u odnosu na zahtijevani. Podnosilac zahtjeva je predložio stopu povrata na vlasnički kapital od 3% i stopu povrata na pozajmljeni kapital od 5,37%.

Imajući u vidu činjenicu da su korisnici dozvola za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti prije definisanja zajedničkih računovodstvenih politika na različite načine vršili usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine, te da su iznosi knjigovodstvenog revalorizacionog viška u evidenciji korisnika dozvola rezultat sticaja više okolnosti i različitih pristupa, primjena odredbe člana 24. stav (2) Pravilnika na ovako određene iznose dovodi preduzeća u različit položaj zavisno od toga kako su vršili usklađivanje vrijednosti imovine do 2002. godine, a nakon toga zavisno od toga kako su primjenjivali usvojenu računovodstvenu politiku. Zbog toga se u ovom tarifnom postupku povrat na kapital obračunava na ukupnu vrijednost regulativne osnove, bez umanjivanja za realizovani revalorizacioni višak osnovnih sredstava uključenih u regulativnu osnovu, s tim da je stopa povrata umanjena za efekat procijenjenog realizovanog revalorizacionog viška svih preduzeća u sastavu MH ERS.

Članom 23. stav 5. Pravilnika propisano je da stopa povrata na vlasnički kapital ne može biti veća od prosječne ponderisane stope povrata na pozajmljeni kapital. Imajući u vidu ostvarenu dobit u baznoj godini, prosječnu ponderisanu kamatnu stopu na pozajmljeni kapital, te stopu povrata na državni kapital u drugim djelatnostima u RS, efekte procjene fer vrijednosti osnovnih sredstava na regulativnu osnovu, RERS-ovu politiku postepenih promjena propisanu članom 116. Pravilnika, RERS odobrava stopu povrata na vlasnički kapital od 2%. Stopa povrata na pozajmljeni kapital od 5,37%, kao i ukupni iznos pozajmljenog kapitala za finansiranje regulativne osnove, određeni su na osnovu podatka koje je dostavio podnosilac. Ukupno odobreni povrat na kapital iznosi 7.629.125 KM.

RERS je ocijenio da primjedba podnosioca na stopu povrata za termoelektrane, u poređenju sa hidroelektranama nije utemeljena, između ostalog i zato što brži povrat kapitala u termoelektranama omogućava da se kapital ponovo investira u objekte i djelatnosti u kojima će ostvarivati povrat, ali uvijek na osnovu aktuelnijih informacija sa tržišta. Kapital uložen u neto vrijednost sredstava za obavljanje djelatnosti ima svoju cijenu, koju je RERS, u skladu sa načelom postepenosti promjena tarifa i uvažavanja posebnih okolnosti u prelaznom periodu otvaranja tržišta odredio na opisani način.

U vezi sa uporedivošću podataka o fer vrijednosti regulativne osnove, RERS ističe da je potrebno da podnosilac izvrši procjenu fer vrijednosti osnovnih sredstava na bazi troška zamjene novim, fer sadašnje vrijednosti i procjenu fer iznosa ispravke vrijednosti osnovnih sredstava koja odgovara akumuliranoj amortizaciji obračunatoj na određenu fer tržišnu vrijednost novog sredstva u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit, i ukupnom imparitetu, i na osnovu toga formira osnovicu za obračun povrata na kapital. Na taj način, bez obzira na računovodstvenu politiku i način njene primjene, biće obezbijedeno da u tarifnom postupku svi korisnici dozvola čije cijene i tarife odobrava RERS, imaju isti tretman i u strukturi potrebnog prihoda neće biti sadržan trošak amortizacije na već amortizovana sredstva i povrat na već amortizovani dio vrijednosti sredstava.

Porez na dobit: po stopi od 10% se uključuje u odobreni potrebnii prihod u skladu sa poreskim propisima. RERS je na osnovu plana ulaganja u osnovna sredstva i prateće dokumentacije ustanovio da je podnosilac planirao da u 2007. godini uloži u osnovna sredstva 18.000.000 KM, a u propisanim obrascima dostavljeni su podaci za 2 projekta u vrijednosti 15.600.000 KM. Plan ulaganja za naredne godine nakon 2007. godine nije dostavljen, osim u sklopu trogodišnjeg plana, iz kojeg se vidi da je planirano ulaganje, odnosno povećanje nabavne vrijednosti osnovnih sredstava 24.800.000 KM u 2007. godini, 16.000.000 KM u 2008. godini i 11.000.000 KM u 2009. godini. Na osnovu ovih činjenica, a u skladu sa članom 25. Pravilnika, poreska osnovica poreza na dobit utvrđena u skladu sa poreskim propisima je jednaka nuli, i odobreni iznos poreza na dobit je jednak nuli.

Ostali prihodi: Podnosilac zahtjeva kao proizvođač električne energije ostvaruje korišćenjem licenciranih sredstava prihode koji se po članu 26. Pravilnika umanjuju od odobrenog potrebnog prihoda, ako su pripadajući troškovi uključeni u odobrene troškove. U propisanim obrascima podnosilac zahtjeva navodi da je prihod ostvaren korišćenjem sredstava koja su uključena u regulativnu osnovu u 2006. godini iznosio za Rudnik 2.309.594, a za Termoelektranu 434.159 KM, te ostali prihod od 2.697.011 KM. Podnosilac zahtjeva ostvaruje prihode od prodaje uglja na tržištu, a prosječna planska cijena iznosila je 50 KM/toni. Kako su elementi na kojima se zasniva cijena koštanja uglja povećani, a što je podnosilac dokazivao u formalnoj raspravi, RERS ocjenjuje da i u komercijalnoj prodaji uglja i toplotne energije treba uzeti u obzior ove promjene. Ukupno ostvareni prihodi u baznoj godini za koje su pripadajući troškovi uključeni u odobrene troškove iznosili su 3.015.349 KM, te se kao ostali prihod ostvaren korišćenjem licenciranih sredstava određuje iznos od 3.300.000 KM.

Prihod od pomoćnih usluga: Pošto se podnosilac zahtjeva izjasnio da nije ponudio pružanje usluga sekundarne regulacije i tercijarne rezerve, te da još nije definisan obračun prihoda od proizvedene reaktivne energije i dodatnih troškova koje ona iziskuje u periodima različitog opterećenja sistema, što je osnova za pravično utvrđivanje ostalih prihoda od pomoćnih usluga kao odbitne stavke za utvrđivanje potrebnog prihoda, RERS nije procjenjivao prihod od pomoćnih usluga za podnosioca kao dodatne stavke, niti u strukturi prihoda ni rashoda.

Odobreni potrebnii prihod: Nakon provedenog postupka formalne rasprave i na osnovu izloženih analiza zahtijevanih troškova i rashoda, te procjenom njihove opravdanosti i cjelishodnosti radi obavljanja djelatnosti proizvodnje električne energije, RERS je podnosiocu zahtjeva odobrio potreban godišnji prihod za tarifni period koji počinje 01.01.2008. godine u iznosu od 102.124.834 KM za godišnju proizvodnju od 1.450.600.000 kWh.

Struktura i ukupna cijena na pragu elektrane: Na osnovu plana proizvodnje električne energije i raspoložive snage elektrane, a u skladu sa članom 115 stav 1. Zakona i člana

48. Pravilnika utvrđuje se ukupna prosječna cijena električne energije na pragu elektrane u iznosu od **0,0704 KM/kWh**, sa sljedećom strukturom:

- jednična cijena kapaciteta u iznosu od 332,88 KM/kW godišnje i
- jedinična cijena proizvedene električne energije u iznosu od 0,0217 KM/kWh.

Cijena na pragu elektrane za tarifne kupce: U skladu sa članom 51. Pravilnika o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku, RERS odobrava cijenu električne energije na pragu elektrane za snabdijevanje tarifnih kupaca.

Prihod od tarifnih kupaca određuje se za dio godišnje proizvodnje podnosioca srazmjeran učešću potrošnje tarifnih kupaca u Republici Srpskoj, uvećano za gubitke u distributivnoj mreži, u ukupnoj godišnjoj proizvodnji električne energije, i iznosi 63,79%.

Od ukupne godišnje proizvodnje električne energije 36,21% namijenjeno je ostalim kupcima, koji električnu energiju kupuju po neregulisanim, tržišnim cijenama.

Prihod od prodaje električne energije ostalim (netarifnim) kupcima je veličina koja zavisi od tržišnih cijena i u tom dijelu je van kontrole podnosioca. Da bi se uticaj promjenljivih cijena na prihod podnosioca sveo na što manju mjeru, RERS u kalkulaciji prihoda od netarifnih kupaca primjenjuje načelo obazrivosti u pogledu projektovane tržišne cijene.

Imajući u vidu ostvarene prodajne cijene za netarifne kupce podnosioca u baznoj godini, ostvarene cijene i kretanje cijena električne energije na dostupnom tržištu, RERS procjenjuje da prosječna tržišna cijena koju podnosilac može ostvariti na referentnom tržištu BiH iznosi najmanje 0,088 KM/kWh. Ostvarenjem utvrđene godišnje proizvodnje podnosilac može ostvariti veći prihod od potrebnog prihoda utvrđenom u ovom tarifnom postupku od najmanje 12.079.899 KM, i time ostvariti veću dobit od odobrene za 12.079.899 KM ili neku drugu stavku u strukturi potrebnog prihoda u skladu sa svojom poslovnom politikom.

U skladu sa načelom obazrivosti, RERS za obračun prihoda od ostalih kupaca koristi cijenu od 0,065 KM/kWh, a koja odgovara postignutoj prosječnoj cijeni u baznoj godini umanjenoj za troškove korišćenja prenosne mreže koji se obračunavaju na deklarirani izvoz, čime se obezbjeđuje da podnosilac, u slučaju značajnog odstupanja od godišnje proizvodnje utvrđene u ovom tarifnom postupku, može nadoknaditi opravdane troškove rada i održavanja, kao i povrat od najmanje 2%.

Polazeći od najniže varijante za tržišnu cijenu, u visini cijene za ostale (netarifne) kupce koju je ostvario MH ERS u baznoj godini, umanjenoj za pripadajuće troškove korišćenja prenosne mreže, RERS je odredio dio potrebnog prihoda koji se ostvaruje od snabdijevanja tarifnih kupaca u iznosu 67.986.033 KM.

Ukupna prosječna cijena električne energije na pragu elektrane podnosioca zahtjeva za snabdijevanje nekvalifikovanih (tarifnih) kupaca u sistemu obaveze javne usluge iznosi **0.0735 KM/kWh**.

Prilikom odlučivanja, RERS je imao u vidu i činjenicu da se tarifni kupci snabdijevaju električnom energijom u sistemu obaveze javne usluge, kako je to propisano članom 51. Zakona, da je uslovima izdate dozvole podnosiocu zahtjeva ta obaveza određena, u okviru koje je isti dužan da svojim kupcima obezbijedi električnu energiju što je moguće ekonomičnije. Obaveza javne usluge podrazumijeva i sigurnost snabdijevanja, redovnost i kvalitet usluge i cijenu, uključujući i zaštitu krajnjih kupaca, kako je to propisano članom 3. Direktive o pravilnima unutrašnjeg tržišta električne energije 2003/54/ES.

Ocjenama o opravdanosti i klasifikaciji troškova ne propisuje se način objavljivanja troškova u finansijskim izvještajima preduzeća, nego samo obaveza objavljivanja

pripadajućih sredstava i troškova obavljanja djelatnosti proizvodnje električne energije i osnovanost zahtjeva da budu nadoknađeni od tarifnih kupaca električne energije, kao i obaveza evidencije troškova po segmentima, u skladu sa načelima upravljačkog računovodstva, a što će biti predmet provjere od strane RERS-a u skladu sa odredbama Zakona i uslovima izdate dozvole za obavljanje djelatnosti podnosiocu zahtjeva.

Kako je cijena električne energije na pragu elektrane sadržana u cijeni snabdijevanja nekvalifikovanih kupaca električnom energijom, prilikom utvrđivanja potrebnog prihoda na godišnjem nivou i na osnovu njega cijene, RERS je posebno vodio računa o interesima kupaca električne enegije uvažavajući istovremeno i potrebe podnosioca zahtjeva i smatra da je utvrđena cijena pravična, jasna i zasnovana na objektivnim kriterijumima i da podnosilac zahtjeva može podmiriti opravdane troškove rada i održavanja i ostvariti povrat na uloženi kapital, te da su načela tarifne metodologije propisana članom 6. Pravilnika u potpunosti primjenjena.

U prelaznom periodu primjene Pravilnika, dok se ne ispune svi propisani uslovi, RERS je utvrđivao činjenice na osnovu podataka, koje mu je dostavio i obrazlagao podnosilac zahtjeva, a za nedostajuće podatke slobodnom procjenom, uvažavajući činjenicu da je elektroenergetski sektor u Republici Srpskoj u fazi restrukturiranja u kome je korisnicima dozvola za obavljanje elektroenergetske djelatnosti omogućeno određeno vrijeme za prilagođavanje uslovima regulacije.

U prelaznom periodu RERS će u skladu sa članom 32. stav 1. i članom 113. stav 1. Zakona, pravilima i propisima RERS-a, kao i uslovima izdate dozvole za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije, od podnosioca zahtjeva zahtijevati dostavljanje određenih podataka i informacija. Ovu obavezu podnosilac zahtjeva je dužan ispuniti i na taj način će se u budućim postupcima upotpuniti činjenični osnov, na bazi koga će se moći još objektivnije ocjenjivati opravdanost pojedinih troškova. RERS će takođe, u okviru redovnih i vanrednih aktivnosti nadgledanja primjene uslova dozvole, vršiti provjere ostvarenja i alokacije troškova nastalih obavljanjem licencirane djelatnosti. Analize rezultata dobijenih provođenjem ovih aktivnosti mogu biti osnov za pokretanje tarifnog postupka na inicijativu RERS-a. U skladu sa članom 6. tačka f. Pravilnika RERS će u svakom tarifnom postupku provjeravati odstupanje ostvarenog prihoda regulisanog preduzeća u odnosu na odobreni potrební prihod u prethodnom tarifnom periodu radi utvrđivanja opravdanosti razloga za poravnanje u narednom tarifnom periodu.

Na osnovu svega navedenog, slijedeći ciljeve određene Zakonom, RERS je utvrdio potreban prihod za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije podnosioca zahtjeva i strukturu cijene na pragu elektrane, kao što je to navedeno u tački 1. dispozitiva ovog rješenja, a na osnovu člana 8-27 i člana 47-53 Pravilnika.

Tačka 2. dispozitiva rješenja zasniva se na članu 51. stav 1. Pravilnika.

Tačka 3. dispozitiva ovog rješenja zasniva se na članu 49. stav 1. i članu 102. stav 1. Pravilnika.

Ovo rješenje je konačno, kako je navedeno u tački 4. dispozitiva rješenja, a na osnovu člana 29. Zakona, na kome se zasniva i pouka o pravnom lijeku.

Tačka 5. dispozitiva ovog rješenja zasniva se na odredbi člana 34. Zakona i člana 20. Statuta Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske, kojim je propisano da se odluke i rješenja Regulatora objavljuju u „Službenom glasniku Republike Srpske“. S obzirom da je obrazloženje rješenja preobimno, a u cilju ekonomičnosti, u „Službenom glasniku Republike Srpske“ objavljuje se uvod i dispozitiv rješenja sa naznakom mjesta

gdje se kompletno rješenje stavlja na raspolaganje, čime se smatra da je ostvaren princip transparentnosti.

Pravna pouka: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Okružnom sudu u Trebinju u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Predsjednik

Milenko Čokorilo